

ՍԶԳԱՅԻՆ

Բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսն յատուկ դրով մը ամեն Ս. Պատրիարք Հօր ղրկելու է՝ տասանորդի տրոյց յաւելեալ քառորդն և մինչև 1289 անվճար մնացած տուրքերը շնորհող և այլ կարեւոր բարեկարգութիւններ պատուիրող կայսերական հրովարտական տասը տըպեալ օրինակները :

Ինչպէս մեր նախորդ թերթով յայտարարեցինք՝ համայն ժողովրդեան և մասնաւորապէս մեր գաւառաբնակ ազգայնոց անհրաժեշտ պարտքն է, անդադար բարեմաղթել Օգոստոսի առ Սուլթանին՝ կայսերական մեծաշուք գերդաստանին և բոլոր նախարարութեան և մանաւանդ բարձրապատիւ մեծ Եպարքոս Մահմետ Նէտիմ փաշայի համար :

Մեք կառաջարկեմք Պատրիարքարանի, որ ի դիմաց ընդհանուր Աղգիս՝ շնորհակալութեան ուղերձ մը մատուցանէ Բ. Դրան՝ Օգոստոսի առ Սուլթանին ներկայացունելու համար :

Այսօր դարձեալ չեմք կրնար՝ Սահմանադրութեան վերաքննութեան մասին ազգային ընդհանուր ժողովոյ մէկ որոշումն հրատարակելու պատիւն ունենալ, որովհետեւ՝ երէկ թէ և ամեն Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ և Արալեան վսեմափայլ Ստեփան փաշայի ատենապետութեամբ իւր սովորական նիստն ըրաւ, բայց դարձեալ երկար բանախօսութիւններով, ճառերով ու քարոզներով ժամանակն անցաւ. մինչեւ ու, ինչպէս անցեալ անգամուն համար ալ բնական է, ժամանակն հասած է որ վիճաբանութիւններն՝ բանախօսութիւններն ու դիտողութիւնները բաւական համարուելով՝ քուէ և որոշում տրուի : Կյուսասմք, թէ ազգային ժողովն գէթ առաջիկայ նստին կուգայ այս վախճանին, և մեք արդիւնքն հռչակելու բարեբաղդութիւնը կունենամք :

Երեքշաբթի օրը, Երուսաղիմայ պատրիարքական փոխանորդ գեր. Տ. Սիմոն եպիսկոպոս, Պօլոյ պատրիարքական գեր. փոխանորդն, Ղազարոսեան Գրիգորոս տոստուր էֆէնտի, և Հիսարլեան Սարգիս էֆէնտի մեր ազգային Հիւանդանոցն երթալով՝ դահացուցիչ կերպիւ վերջացուցին Յունաց Հիւանդանոցի հետ ժամանակէ մը ի վեր բացուած հողային խնդիր մը : Մեր Հիւանդանոցի դիմացը դառնուած գետինը՝ յունաց Պատրիարքարանը կպահանջէր իւր և յունական Հիւանդանոցի սեպհականութիւնն. ահա այս պահանջումն քննութեան առնուելով

մեր Պատրիարքարանի կողմանէ մասնաժողովոյ մը միջոցաւ, որոշուեցաւ ի փոխարէն յիշեալ գետնոյն, գետին մը տալ յունաց, և այդ գետինը սահմանուեցաւ անոնց Հիւանդանոցի մօտերը Երուսաղեմայ վանքին ունեցած գետնէն, և յոյնք ընդունեցին ու գոհ եղան :

Նոյն օրը այս խնդրոյն կարգադրութեան յետոյ, գեր. Տ. Սիմոն եպիսկոպոս, հետը գտնուողներուն հետ Հիւանդանոցի պատասպարեց յայց ելնելով մը խիթարեցին ու դարձան :

Կրողձամք, որ երկու ազգաց մէջ վերելած ամեն խնդիր այսպէս խաղաղութեամբ և իրաւաստիութեամբ կարգադրուի, առանց երբէք յուզման ու կռուոյ տեղի տալու, որք երկու կողմանց ալ քնասակար կըլլան :

Եգիպտոսի Առաջնորդ գերապատիւ Տ. Մեսրոպ Ս. Արքեպիսկոպոս՝ որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս կգլուխուէր, հինգշաբթի օրը ուղեւորեցաւ իւր պաշտօնատեղին :

Ծերունազարդ և բազմաշխատ եկեղեցական մը՝ արժանապատիւ Տ. Յովհաննէս Բաթրաշեան քահանայ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցոյ Ղալաթիոյ, որ քառասուն տարիէ հետէ կծառայէր եկեղեցոյ և ազգին, առջի օրը ի Տէրնշած ըլլալով՝ երէկ յուղարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ ի խաղիւղ :

Ծաղկափթիթ, համեստ և աղնուաբարոյ երիտասարդ մ'ալ, փափաղեան վսեմաշուք Գէորգ էֆէնտիի կրտսերագոյն որդին՝ Տիրան էֆէնտի՝ յետ սակաւօրեայ հիւանդութեան, առջի օրը ի յաւիտեանս փակեց իւր աչերն, ի մեծ ցաւ իւր ծնողաց, համայն պարագայից և ծանօթից, և երէկ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարեցաւ ի ներկայութեան ամեն Ս. Պատրիարք Հօր և այլ բարձրաստիճան եկեղեցականաց և բազմախուռն պատուաւոր յուղարկաւորաց : Նարպէյեան գեր. Տ. Խորէն Ս. Արքեպիսկոպոս սրտառուչ դամբանականաւ մը հռչակեց վաղամեռիկ հանգուցելոյն բարեմասնութիւնները, և մխիթարեց նորա այս անակնկալ մահուան վրայ համայն վշտացողները :

Վաղը կիւրակէ 28 սեպտ. Իւսկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցոյ վարժարանը ժամ 5-7 սովորական դաստուութիւններն ըլլալէ վերջը, ժամը 7 ին պիտի ատենախօս-

սէ արժ. Տ. Պօղոս վարդապետ Խօլտամեան. ապա այլք մինչ ժամ 9 :

Ի դիտութիւն դասաւանդ և ունկընդրաց՝ ներկայս հրատարակելիդ կխընդրեմ :

27 Սեպ. 1875 Գրիգորոս Ղազարոսեան

Սեպտ. 21 ին Ս. Սանուց Թանգարանի բացման հանդէսը կատարուեցաւ : Ուստի կը փութամ . . . լրագրող միջոցաւ ծանուցանել, որ այսուհետեւ ամեն կիրակի նոյն Թանգարանը բաց պիտի ըլլայ :

1875 Սեպտ. 23 Ի դիմաց Սամաթիա Ս. Սանուց ընկ. Տ. Ժող. Կ. Յ. Գրիգորէֆեանց

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃՇՄԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս արեգակին ճառագայթները՝ նոյնպէս ճշմարտութիւնը անհնար է որ դուրսէն բանի մը դպչելովը աղարտաւորի : ՄԻԼԻՅՆ

Մարդուս ունեցած հաղուադիւտ կարողութիւններէն մէկը՝ իրողութիւն մը պատմելու կարողութիւնն է : Ճշմարտը զրուցելը շատ պարզ բան ըլլալ կերեւայ, բայց սուտ զրուցելու կէսին չափ դիւրին բան չկայ : Իրողութիւն մը իր ճիշդ լայնութեամբն, երկայնութեամբն, յարաբերութիւններով ու նշանակութիւններովը ըմբռնելը և այնպիսի լեզուով մը նկարագրելը՝ որ կատարեալ հաւատարմութեամբ ներկայացնէ, յատուկ ձիրք ունեցող, լաւ հաւասարակշռուած և այդ մասնաւոր ջանքին մէջ վարժութիւն ըրած մտքի մը գործ է : Ամերիկայի տնտեսի իրաւագէտը և ատենաբանը Դանիէլ Ուէպպերի մեծութիւնը՝ իր չքնաղ բնութեան որ և է ուրիշ նշաններէն աւելի, իրողութիւն մը ներկայացնելու կարողութեան մէջ երեւան ելած է : Ճշմարտութիւնը ներկայացնելու զօրութիւնն էր որ կարողացուց զինքը դատաստանական ատեններու մէջ յաղթութիւն ձեռք անցունել : Երբ որ ինք հաւատարիմ էր ճշմարտութեան՝ ճշմարտութիւնն ալ հաւատարիմ էր իրեն : Կատարեալ հաւատք մը ունէր նա թէ՛ ճշմարտութիւնը բաւականութիւն ունի ինքզինքին հոգը տանելու, երբ ըստ արժանւոյն ներկայացուի. և կենացը մէջ դէմը ելած անյաջողութիւնները սուտը ճշմարտի նման երեւցունելու ջանք ընելէն յառաջ եկած է :

Ճշմարտը խօսելու ունակութիւնը ունեցող մարդիկներ, բաղդատաբար քիչւոր են : Մենք ամենքս ալ, մեր կենացը բոլոր օրերուն մէջ, գրեթէ ամեն մէկ արտասանած խօսքերովիս սուտ կը խօսինք, գուցէ չէ թէ դիտմամբ և չար մտքով, բայց, պարզապէս, ճշմարտը ներկայացնելու կամ իրողութիւնը ճշդու-

Թեամբ պատմելու լեզունիս բաւակա-
նութիւն չունենալուն : Մեր ճշմարտու-
թիւնները կէս—ճշմարտութիւններ կամ
չարչարուած—ճշմարտութիւններ, կամ
չափազանցուած—ճշմարտութիւններ, կամ
իմաստակ—ճշմարտութիւններ են : Ասոնց
չափին պատճառը անհոգութիւն է,
չափին ալ սովորութիւն է և չափին ալ
աւելին, կարծողներ եղած է թէ մեր
մտքին կարողութիւնը տկար ըլլալէն է .
երեւելի մարդիկներ կը ճանչնամ, որ
պատմութիւն մը կամ իրողութիւն մը կո-
կիկ և բոլոր իր մանրամասն պարագա-
ներովը պատմելու կարողութիւնը չու-
նէին, վասն զի նախ՝ կատարելապէս չէ-
ին կրնար ըմբռնել, երկրորդ՝ բացառ-
րելու կարողութիւնին չափաւորեալ էր :
Իրողութիւնները ըմբռնելու համար մը-
տաւորական դիտակներն ապակին լաւ
չտկած չէին, ուստի ամեն բան բծոտ,
պղտորած տեսան : Իրողութեան պարա-
գանները որոշ յստակ տեսնալ, ծանրու-
թեան և քանակութեան ճիշդ ըմբռն-
ում ունենալ, յարաբերութեանց վրայ
բարկէ բարակ դադափարներ մտքերնուն
մէջ ժողովել իրենց դիտողութենէն և
և փորձառութենէն դուրս բաներ էին :
Մտքերնին թէպէտ և ընդարձակ բայց
տղմաւ էր, և ոչ ալ լեզունին իրենց
հասկցողութենէն լաւագոյն էր . ընդ-
հանրապէս աւելի գէշ էր, քանզի լեզուն
հաղիւ հասկցողութեան չափ յստակ է :

Ամեն տեղ անանկ մարդիկներ կան,
որոնց հաւատարիմ ըլլալին ամեն մարդ-
կհաւատայ, դեռ ոչ մէկը խօսքերնին
վստահութեան արժանի կհամարի . ա-
սանկները հասկցողութիւններու մէջ տեղ
մը պակասութիւն մ'ունին, որ ճշմար-
տութիւնը մտքերնուն վրայ տպաւորե-
լու արդեւ կըլլայ : Ինչպէս որ խորդ ու
բորդ ապակիով նայուած առեւը բնա-
կան առարկայները խորդ ու բորդ և
ճմուռած կերեւան, անանկ ալ ամեն բան
իրենց մտքին խանդարած կներկայանան :
Ոմանք կան որ իրողութիւն մը թէ՛ հաս-
կընալու և թէ՛ շիտակ պատմելու կարող
են, թէ որ ուղղակի իրենց հետ յարա-
բերութիւն չունի . բայց իրենց անձին
կամ շահուն դպած վայրկեանին, բանը
կփոխուի, կեղծ կերպարանք, կեղծ
դոյն կառնէ : Բժիշկ մը կճանչնամ որ ա-
մեն անգամ հիւանդի մը կանչուելուն
խեղճին վիճակը մեռնելու հասած կներ-
կայացնէ . որովհետեւ ամեն ալ կտես-
նամ որ կաղէկան, ստիպուած եմ հա-
ւատալ թէ վարպետ բժիշկ մ'է . բայց
ստիպուած չեմ հաւատալ թէ իր ներ-
կայացուցածին պէս սկիզբէն ամեն ալ
նոյնչափ ծանր հիւանդ էին . հիւանդը
ծանրացնող առաջին նշանները երեւա-
կայութեանը վրայ կաղեւն և վախերը
կարծնցնէ . և ակախին վտանգաւորու-
թեանը աստիճանին վրայ իր ունեցած
գաղափարին գալով՝ հիւանդ դարմանող
ծեր կնկան մը գաղափարին կէսին չափ
արժէք չունի . շիտակը ոչ ալ մէկուն
հոգնէ, որ իր գաղափարը իրեն հար-
ցնէ . և անոնք որ զինքը կճանչնան,
ձեռքի հիւանդներուն վիճակին վրայ ը-
րած տկար նկարագրութիւնները որ
կլսեն, ոչ իր խօսքին կհաւատան և ոչ
ալ վարպետութեանը կլստահին, դիտ-

նալով որ անոնք ոչ սկիզբէն ծանր էին
և ոչ ալ հիմա վախու տեղ մ'ունին :

Անոնք որ կոյր նախնաւորներ են,
անոնք որ միայն մէկ գաղափարի տէր
են, անոնք որ մոլեռանդ են, անոնք որ
կրօնական՝ ընկերական և քաջաքա-
կան գաղափարնուն համար ինքզինքնուն
սահման կդնեն, անոնք որ ճշմարտու-
թենէ աւելի իրենց անձնասիրական շա-
հերնուն վրայ կխորհին, և չար մարդոց
համար անհնար է որ ճշմարտութիւնը
խօսին : Մենք ամենքս ալ, կարծեմ թէ
քիչ կամ շատ կոյր նախնաւորներ ենք :
Ամենքս ալ մտքերնուս մէջ դրուած կամ
դրքերնուս մէջ տպուած հանգանակ մը
ունինք, և քիչ թէ շատ կուրաբար յա-
րած ենք անոր : Հանգանակ մը որ կըն-
դունինք կամ գաղափար մը կորդեղենք,
ա՛լ այնուհետեւ երբեք բանի մը թող
չենք տար՝ անոր հակառակելու : Եթէ
զօրաւոր ճշմարտութիւն մը դէմքնին ել-
լայ, կդառնանք մեր որդեգրած հան-
գանակին որ տեսնենք թէ թոյլտուու-
թիւն կընէ՞ ընդունելու : Եթէ հանգա-
նակը « ոչ » ըսէ, մենք ալ « ոչ » կպա-
տասխանենք ու կճամբենք . և վրան
դէշ կխօսինք : Մեր հանգանակները մեր
բնակարաններուն կնամանին : Ամեն ինչ որ
մեզի կհասնի կամ ինչ որ մենէ կելլայ,
մեր հանգանակին մէջէն անցնելու է :
Յիսուսի Գրիստոսի խաչին վրայի մահ-
ուան պարզ իրողութիւնը մինչեւ մար-
դուս մտքին հասնելուն և դարձեալ ան-
կէ դուրս ելլալուն, ո՛րչափ հանգանակ-
ներու մէջէն որ անցած է, նոյնչափ կեր-
պարանքերու մտած է, որուն մէկ ծայ-
րը՝ կներկայացնէ աշխարհի մը կորուս-
եալ միլիոնաւորները փրկելու համար
մեռնող Աստուած մը . և միւս ծայրը՝ իր
ուսուցածին անկեղծութեանը վկայու-
թիւն ըլլալու համար կեանքը զոհ տուող
մարդասէր, քաղցրահամբոյր լոկ մարդ-
մը : Երկու ծայրը ո՛րչափ տարբեր մէ-
կըլմէկէ :

Ամեն նոր ճշմարտութիւն որ դէմքը-
նին կելլայ, մեր հանգանակներուն հետ
պատեւադմելու է : Եթէ յաջողի ապա-
հովութեամբ անկից անցնիլ կամ յաղթող
եղնայ, և եթէ տեսնենք թէ մեզի նե-
ղութիւն չպիտի տայ, սա՛ մեր որդե-
գրած հանգանակներուն պիտի հնա-
ղանդի, կթողունք որ ապրի և պատ-
ուաւոր ընկերութեան մէջ կընդունինք
զինքը . եթէ ոչ՝ ամթալի կերպով կհա-
լածենք : Երբեմն ճշմարտութիւնը մեր
կարծածէն զօրաւոր կըրդի, և առանց
մեր օգնութեան՝ իր խօսքը ընել կպըն-
դէ . ան առեւը կհաշտուինք հետք : Եր-
կիրս իր առանցքին վրայ կդառնայ և իր
շրջանակին բոլորովը կհօլովուի . թէ-
պէտ և մենք սա ճշմարտութիւնը խօսող
անդամին բերանը կպապանծեցնենք,
բայց ժամանակէ մը վերջը իրողութեանը
հետ մարտնչելէ ձանձրանալով մեր հան-
գանակը անոր կյարմարցնենք : Երկրա-
բանութեան զօրաւոր ճշմարտութեանը
հետ կպատեւադմենք, որովհետեւ մեր
հանգանակներուն կհակառակի, բայց
ժամանակէ մը ետքը երկրաբանութեան՝
զօրաւոր ճշմարտութիւնները պինդ զօ-
րաւոր կըրդին . ուստի կսկսին տէր կե-
նալ, և կպատուենք որպէս թէ մեր

հանգանակներուն հետ համաձայնած են :
Մարդ մը որ նիւթապաշտի մը հանգա-
նակը որդեգրած է՝ լիովին անկարող է
հոգեւորական իրողութիւն մը ընդունիլ,
հիւրընկալել և ներկայացնել : Ինչպէս ուր
որ մարդ մը պատուհանի առջեւ նստած
դուրսի տեսարաններու վրայ կնայի, նոյն-
պէս իմ հանգանակս ալ իմ պատուհանս
է, որուն առջեւը նստած՝ ճշմարտու-
թեան դուրսի աշխարհին վրայ կնայիմ :
Ամեն ճշմարտութիւն ներկուած կերեւայ,
մինչեւ ինձի հասնելուն, և դուռաւոր
պատուհանին մէջէն անցնելուն համար .
և տես իմ տկարութիւնս ու անկատարու-
թիւնս ի՞նչ աստիճան է, որ չեմ կրնար
անմիջապէս պատուհանս բանալ որ ուղ-
ղակի դուրսի ճշմարտութեան կենսատու
մթնոլորտին վրայ նայիմ : Ծարաւեիլէ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին երկու աւուրց մէջ, կայսե-
րական կառավարութեան կողմանէ՝ տո-
կոսներու վճարման համար հրատարակ-
եալ երկու պաշտօնական յայտարարու-
թեանց թարգմանութիւնք են :

Ա.

« Յայտնի է հասարակութեան, թէ
« կայսերական կառավարութեան այս
« տարի հրատարակեալ երւամից հաշուե-
« կշիռն (պիւտճէ) 3 միլիոնէն աւելի
« բաց ունի : Ահա այս վիճակէն հար-
« կադրեալ, շրջաբերութեան մէջ գըտ-
« նուող փոխառութեանց տոկոսներն ժա-
« մանակին վճարելու համար միշտ պան-
« քային հետ փոխառութիւն մը բաց-
« ուելով՝ պարտքը ուրիշ պարտքով հա-
« տուցանելու եղանակը թէ՛ բացը օր-
« ըստօրէ կաւելցունէ, և թէ՛ արժէթը-
« թոյ տէրերը դէպ ի անվստահութեան
« գաղափարներու կմղէ :

« Չայս կապացուցանեն՝ փոխառու-
« թեանց արժէթը թոյ թէ՛ մայրաքաղա-
« քիս և թէ՛ օտար Պօրսաներու մէջ ա-
« մեն օր և ամեն ժամ փոփոխութիւն-
« ները, որով արժէթը թոյ տէրերուն
« ո՛րչափ վնասուիլն յայտնի է :

« կայսերական կառավարութիւնը եր-
« բէք չհաճիր, որ ստակնին այս հայրեն-
« եաց մէջ գործածութեան վրայ եղող
« դրամատեարք և արժէթը թոյ տէրե-
« ըր վնասուին : Ուստի այս անկայուն վի-
« ճակին վերջ տալ հարկ ըլլալով՝ որ հա-
« սարակաց ճշմարիտ ապահովութիւն
« տրուելէն կախում ունի, հետեւապէս
« կայսերական կառավարութիւնը բոլոր
« մաքսատանց՝ ծխախոտի ու աղի հա-
« սոյթները, Եգիպտոսի տուրքը, և ե-
« թէ պակաս մնայ՝ արջառոց տուրքէն
« բաւական մաս մը, պանքային արտօ-
« նութեան իրաւունքը պահելու պայմա-
« նաւ, յատկապէս կարգեալ մասնաժո-
« դովոյ մը (սինտիքա) տրամադրութեան
« ներքեւ կդնէ, և այսպէս հասարակաց
« վստահութիւն կընծայէ . իսկ հաշուէլը-
« չիւր բոլորովին հաւասարակշռելու ա-
« պահովութիւնն ալ դոյացունելու հա-
« մար՝ որոշած է, այս օրէն սկսեալ մին-
« չեւ ցլրումն հինգ տարւոյ, տոկոսնե-
« բուն միայն կէսը վճարելով՝ միւս կէ-
« սին համար 100 ին 3 տոկոսաւոր մուր-
« հակ տալ, և հինգ տարիէն յետոյ տո-

« կոստերուն փոխարէնը դարձեալ առջի
« քանակութեան վերածել :

Բ

« փոխառութեանց տոկոսներուն հա-
« մար այս առաւօտ լրագրաց միջոցաւ
« հրատարակեալ յայտարարութեան բա-
« ցաւորութիւնն է :

« Ներքին և արտաքին ընդհանուր
« պարտուց 14 միլիոն համարեալ (թախ-
« մին օլունան) տոկոսին և գլխավճարին
« կէսը այս օրէն սկսեալ մինչև հինգ
« տարւոյ համար կտրուած ու զեղուած
« է : Այս չվճարուելիք եօթը միլիոնին
« տեղ 100 ին 5 հաշուով գումար մը պի-
« տի տրուի , որոյ քանակութիւնը տա-
« ըին 350 հազար լիրա պիտի ըլլայ : Տըր-
« ուելիք առժամանակեայ մուրհակն՝ ա-
« հաւաստի միայն հինգ տարւոյ համար
« ամեն տարի 350 հազար լիրա տրուե-
« լիքը պիտի ապահովէ :

Ձինուորական դործոց նախարարի
խորհրդական կարգեցաւ՝ Տիվանը-Ահ-
քեամը - Ատլիէի թէմիդի - Հուգուգի
բաժնին նախագահ Բէֆիդ պէյ :

— Եւրոպի-Տէվիթի անդամոց կար-
դը անցաւ՝ զինուորական դործոց նա-
խարարի նախորդ խորհրդական Նուրի
էֆէնտի :

— Պրուսայի կուսակալութեան տո-
մարակալ կարգեցաւ՝ ծովային դործոց
պաշտօնատան նախկին համարակալ Արիֆ
էֆէնտի :

— Ռուսաց կայսեր կողմանէ պատ-
ուանչան ընծայուելու է՝ դանձուց նախա-
րար Իսմայիլ Սատըգ փաշայի :

— Հեռագրական և թղթատարու-
թեան վերատեսչի օգնական Պէհա պէյ
էտիլինէի կողման Միւֆէթթիլ անուա-
նեցաւ , և անոր յաջորդեց՝ տաճկական
բանակցութեան վերատեսուչ Ազիզ է-
ֆէնտի :

— Հէրոէքի ապստամբութեան վրայ
տրուած լուրերն ընդհանրապէս նպաս-
տաւոր են կայսերական զօրաց համար :
Ապստամբաց խումբերն ուր որ երևին
և յանդգնին դիմադրել , միշտ կը յաղ-
թուին , մեծ կոտորածներ տալով և ցիւ-
ռեցան ըլլալով : Ետտ տխուր կնկարա-
զըրեն՝ Հէրոէքէն Սերվիա , Գարատաղ ,
Գալմատիա և ուրիշ տեղեր գաղթելոց
վիճակը , որոց թիւը մինչև 80 հազար
կհաշուեն՝ այր , կին և տղայ :

Սերվիոյ գալով , շփոթ ու տարտամ
վիճակի մէջ կգտնուի . ազգային ժողո-
վոյ կողմանէ իշխանին ատենախօսութեան
տրուած պատասխանը կմեղսգրեն եւ-
րոպական երևելի լրագիրք , և նոյն իսկ
ողջխոսի սերվիացիք ներկայ վիճակէն
դժգոհութիւն կայտնեն , խաղաղու-
թեան և անմիջամտութեան կը փախա-
քին : Ներկայ պաշտօնեայք ալ հրաժա-
րած են , և կկարծուի թէ նոր կազմուե-
լիք պաշտօնէութիւնը բոլորովին խա-
ղաղութեան կողմը պիտի ըլլայ :

— Փարիզէն սեպտ. 23 թուով կը հե-
ռագրեն , թէ Արեւելքի համար եւրո-
պական մեծ տէրութեանց բանակցու-
թիւնք՝ գոհացուցիչ են :

— Պուրքէշի մէջ պուլղար մասնաժո-
ղով մը կազմուել է՝ ի վերին երեսն Հէր-
սէքի և Պոսնայի վերաւորելոց օգնելու ,

բայց ի ներքուստ պուլղարները դրդել
և դրդուելու նպատակաւ :

Րումանիոյ ներկայ պաշտօնէութիւնը ,
որ այսպիսի խորհուրդներ ու գիտաւո-
րութիւններ քաջալերելէ հեռի է բո-
լորովին , յայտարարել է թէ անմիջապէս
պիտի արտաքսուի պուլղարներէն ո՛վ որ
Րումանիոյ իշխանութեան ֆլուսակար ու
վտանգաւոր շարժման ու խորհրդոյ մէջ
նկատուի :

Թրամվայի ընկերութեան կողմա-
նէ հրատարակեալ ցուցակէ մը կիմացուի ,
թէ ներկայ 1875 տարւոյս սկիզբէն մին-
չեւ սեպ. 15 , և միլիոն 895 հազար պը-
ղինձ դրամ հասոյթ ունեցեր է , որ բաղ-
դատմամբ նախորդ տարւոյն յիշեալ ժա-
մանակի հասութիւն հետ՝ 90 հազար 774
դրուշ աւելի կտեսնուի :

— Ամսոյս 12 ին , Սինոպ և շրջակայ-
քը բաւական ձիւն եկեր , և քանի մ'օր
ձմեռային ցուրտեր եղեր են :

— Իզմիրէն սեպ. 20 թուով հետե-
ւեալ լուրերը գրուած են Լէվընդ Հէ-
րըտի :

« Սէօկէի վաճառականներէն Պ. Սպար-
թալը և Տիպէրեան առևտրական դոր-
ծով Այա-Սըրուդ երթալով՝ ճամբայ ե-
լեր են անկէջ , երեկոյն դառնալու հա-
մար . ասոնց ընտանիքը տեսնելով որ ե-
րեկոյն երևան չեղան , և ճանապարհն
թէպէտ հեռի չէ՝ բայց շատ վտանգա-
ւոր համարուած է , կասկածանաց և մը-
տատանջութեան մէջ կիյնան . և հետե-
ւեալ երեկոյն ալ չերեւելուն պատճա-
ճառաւ՝ ընտանիքներէն ու բարեկամ
ներէն ոմանք ճամբայ կենեն զանոնք
վնասուելու համար : Ետտ երկար և ըն-
դունայն խուզարկութեան՝ նեղ ու ամա-
յի տեղէ մը ձիւն վրնջիւն կլսեն , և դէպ
ի նոյն կողմը դիմելով , կտեսնեն որ ի-
րենց մարդոց ձիերն են՝ ծառի մը կապ-
ուած . քիչ մ'առաջ երթալով սոսկալի
տեսարան մը կը ներկայանայ . յիշեալ եր-
կու անձանց մտքմիտը կգտնեն՝ չարաչար
յօշոտած , և տակաւին տաք եղող կրա-
կի մը բերանը դրուած . քիչ մ'ալ ան-
դին խեղճերուն հանդերձները կերելին :
Այս ոճրագործութեան տեղին մօտ թէ-
եւ պահականոց մը կայ եղեր , բայց մին-
չեւ ցարդ ոճրագործներն չեն գտնուել :

« Ուրբաթ երեկոյ տասնի չափ աւա-
ղակք Սէն-ճայմըզ ըստած ամարանոցին
մէջ բնակեալ Հաճի Թէոտորի անուն ան-
ձին վերայ յարձակելով՝ թանկագին բա-
ներն առեր և նորա ամուսինը չարաչար
վիրաւորեր են գլխէն :

« Գարձեալ 15 ի չափ աւաղակք՝ Թի-
րէի և Գօղ-բէքեարի մէջ տեղը Եէնի-
քէօյ ըստած տեղը տաճկի մը տուն մըտ-
նելու համար՝ դուռն հանել սկսեր են ,
և նոյն տան մէջ հիւր գտնուող եւրո-
պացի աղնուական մը նկատելով որ պի-
տի յաջողին ներս մտնել՝ փախեր է . իսկ
աւաղակք որ զեւրոպացին սպաննելու
եղեր են , զանի չգտնելով՝ տանտիկինը
մահացու կերպիւ վիրաւորեր են :

« Նաև՝ Պրուսայատի կողմերն ալ ա-
ւաղակաց խումբ մը երեւան ելնելով ,
ճամբորդները կկողոպտեն եղեր » :

Լուր եղաւ , թէ Ռուսիոյ կառավա-

րութիւնը զօրք կթափէ Պետարապիոյ
սահմանին վրայ , բայց այս լուրը Ռու-
սիոյ կողմանէ անհիմն կհրատարակուի ի
պաշտօնէ :

— Կհաւաստեն , թէ Անգղիոյ և Չի-
նաստանի կառավարութեանց մէջ պա-
տերազմ բացուելու երկիւղներն անհե-
տացած են , իրաւախօհութիւն գոյանա-
լով :

— Առաջիկայ հոկտ. ամսոյ 8 ին կսկսի՝
Գերմանիոյ Արնիմ կոմսին դատին վերա-
քննութիւնը , զոր ինքն կոմսն պահան-
ջած է : Կյիշեն ընթերցողք , թէ սա էր
որ եռամսեայ բանտարկութեան դատա-
պարտուեցաւ՝ փարիզ դեսպան գտնուած
ատենը պաշտօնական դրեր իւր քօվը
պահել ու չտալուն համար :

— Կըսուի , թէ Անգղիոյ թագուհւոյն
որդի Արթիւր իշխանը՝ որ 25 տարեկան
է և բողոքական , Աւստրիոյ կայսերական
գերդաստանէն Արշիդուքս Եարլը Ֆէր-
տինանտի դստեր հետ պիտի ամուսնա-
նայ , որ 19 տարեկան է և պապական :

— Ռուսիոյ կառավարութիւնը որոշեր
է , ֆօթիի և Տիվիսի երկաթուղին մին-
չեւ Գիւլիսիա ձգել :

Ի Լ Ա Ն ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ասաքիրի շահանէ իշուն լիւզումի օլան
600 ռէէս թօփքէշան մաճար հայվանը-
նրն պէհէր ռէէսի 27 1/2, վէ 500 ռէէս սիւ-
վարի մաճար հայվանընրն պէհէր ռէէսի
23, ատէտ օսմանը իրաւքնա օլարագ-
թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, թըըրնի էվ-
վէլը ռումինին պիրինճի չէհարչէնպիհ
կիւնի դարարը գաթիսի վէրիլէճէկին-
տէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն
եէվմը մէզքիւրտէ տարը շուրայի ասքէ-
րիյէ կէլմէլէրի վէ չէրայէթի մուգարրէ-
րէսինտէն մաալիւմաթ օլմագ իսթէյէն-
լէրին տահա էվվէլէճէ շուրայի մէզքիւրտէ
միւրաճաաթ իթմէլէրի :

25 իւլու 1875

Պապը Սերասքերի

Էնգըտի զապըթան չուհաթը արչըն
պին, պէհէր արչընը 40 դրուշ :

Սիվրիհիսարքեարի եիւն չօրապ 20000
չիֆտ, պէհէր չիֆտի 120 փուրայ :

Ասաքիրի շահանէ էլպիսէ անպարընա
միւպայեա օլունաճագ օլան պալատէ
մուհարրէր չուհա իլէ եիւն չօրապ ֆի-
յաթը մուրագգամալէրի վէճէ իլէ թա-
լիպի էօհտէսինտէ օլուպ իլուլը ռումինին
29 ընճը փաղար իրթէսի կիւնի դարարը
գաթիսի վէրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ
թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ
տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

24 իւլու 1875

Պապը Սերասքերի

Ասաքիրի շահանէ իշին մուպայեա օ-
լունաճագ օլան 25000 չիֆթ եէրի ապա-
տէն մամուլ քալընըն պէհէր չիֆթի 11
դրուշա վէ 20,000 ատէտ եուն քիլիմին
պէհէր ատէտի 26 դրուշ 30 փարայա օ-
լարաք թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ,
քալընըն քարարը քաթիսի իլուլը ռու-
մինին 25 ինճի փէնչէնպիհ վէ եուն քի-
լիմին տալի դարարը գաթիսի չէհրի մէզ-
քիւրըն 29 ունճը փաղար իրթէսի կիւն-

Լէրի վերիւնէն յինտէն՝ ի թասընա թալիս
օլանլարըն էյեամը մէզքիւրտէ տարը
շուրայի ասքերիյէ կէլմէլէրի :

22 իւլու 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ի Լ Ա Ն
ԱԼԹԵՆՃԸ ՏԱՅԻՐԻ

Միւքերէրէն իլան օլունմուշ օլտու-
ղու իւզէրէ Ալթընճի Տայիրէ տախիլին-
տէ վագը ճատտէ վէ սօգազլարտա ա-
րապա վէ հայվանլարըն սիւրաթլէ կիթ-
մէսի մէմնու օլտուղունտան, վէ խիլաֆ
մէմնուիյէթ հարէքէթ իտէնլէր օլուր ի-
սէ՝ տէրտէսթ իտիլուպ պէր մուճիպի
նիզամ ճէզայի նագաթիյէ ախլիյէ միւճա-
ղաթ օլունաճաղընտան, թէքրար իլանը
քէյֆիյէթէ իպլթիտար քըլընտը :

24 իւլու 1875

Սէր քեաթիպ

Սիճն Բաթալիան

Ի Լ Ա Ն
ՄԵՔԹԵՊԻ ՍՈՒԼԹԱՆԻ

Կիւլհանէտէ վագը Մէքթէպի Սուլ-
թանի տայիրէսի տախիլինտէ վէ մէքթէ-
պի մէզպուր իտարէսի թահթը նէզարէ-
թինտէ թէշքիլ օլունան Հուդուգ մէք-
թէպի իլէ թուրուգ վէ Մէպալի մէք-
թէպլէրինն տէրլէրինէ՝ կէլմէլէր րումի
թըշքիլն էվլէլինն պիլինճի կիւնիւնտէն
իթիպարէն, թէքրար պէտ օլունաճագ-
ընտը :

Մէքթէպի մէքթէպլէրէ տախիլ օլմագ-
արղուսընտա պուլունանլարըն՝ տէրէճէի
մաթլուպէտէ քէսպի մալիւմաթ էթմիշ
օլտուղլարը պիլ իմթիհան թէպէյիւն
իլէտիլի հալտէ՝ մահը հալին օն պէշին-
տէն իթիպարէն իսիմլէրի գայտ, վէ
տէրալէրին խիթամընտա՝ մէքթէպի մէք-
թէպլէրտէն շահատէթնամէ իսթիհալ
իտէպլէրէնլէր՝ Սալթանաթը Սէնիյէնին
նիյաթը իսայրխահանէսինէ թէվֆիդէն,
տէվլէթմէ քեաթիքի խըտմէթլէրտէ իս-
թիխտամ օլունաճագլար տըր :

Յակոբ էֆէնտի Նաղլընտան՝ որ անց-
եալները վաստաբանութեան վկայագիր
ստացաւ Բ. Դուռը յատկապէս կարգեալ
քննիչ մասնագործիւն, այս օրերս իւր
գրասենեակը փոխադրած է Պօլիս Պաղ-
չէ գափու Շէյխ-Իւլ-Իսլամ խանի վերի
յարկ թիւ 5 :

Անտարակոյս եմք, թէ Նաղլընտան է-
ֆէնտի՝ որ վաստաբանութեան հետ
գաղղիներէն ու տաճկներէն լեզուաց ալ
քաջահմուտ է, գոհ կընէ՝ գատական
որ և է խնդրոյ համար առ ինքն գիմաղ
անճինքն :

Իւսկիւտար Ղուղղունճուդի բարձանց
վրայ 360 կանգուն օդասուն և ընտիր
գետին մը՝ ծախու է :

Ուղղը կհրաւիրուի առ տնօրինութիւն
լրագրոյս :

ՀՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԵՐԱՅ ՀԱՅԿԱՅԱՆ ՀԵԹԱՆՈՍՈՒԹԵԱՆ

Մեծապատիւ Մկրտիչ էֆէնտի Լմին-
եան Մոսկուացի հայադղի գիտնականը
մեծ խնամով աշխատած և մանրամասն
խուզարկութեամբ փնտռած գտած և

առանձինն մատենի մը մէջ ամփոփելով
գաղղիներէն լեզուաւ տպագրած և Եւ-
րոպայի ծանօթացուցած է՝ Արեւելքի
մէջ մեծ դիրք մը բռնող Հայ ժողո-
վըրդեան քրիստոնէութենէ յառաջ ու-
նեցած կրօնական վիճակը :

Այս մատենին Հայերէն թարգմանու-
թիւնը Արմաշու վանայ տպարանէն կը
նուիրուի մեր սիրելի ազգայնոց, որպէս
զի տեղեկանան թէ Հայկական հեթա-
նոսութիւնն ինչ վիճակ ունեցեր և մեր
նախնիք ժամանակին ինչ տեսակ կրօնք
պաշտեր են :

Կդտնուի ի Կ. Պօլիս Գալաֆեան գրա-
տունը. գին 4 զրշ :

20ՃԸԳԼԻՐԻ

ՀԷՏԻՑԻ

Տաճկներէն լեզուին հմուտ նշանաւոր
ազգայնոյ մը գրչէն ելած է՝ տաճկներէն
լեզուին համար գիւրուսոյց ընթերցարան
մը յիշեալ անունով՝ որ բազմաթիւ օգ-
տակարագոյն նիւթերու վրայ տեղեկու-
թիւններ կպարունակէ հանդերձ պատ-
կերներով, և միանգամայն կարեւոր խը-
րատներ կաւանդէ : Կառաջարկեմք ազ-
գային վարժարանաց տաճկական լեզուի
յարգոյ ուսուցչաց, որ այս ընտիր ըն-
թերցարանը տան ուսանողաց ձեռքը :
Գինն ալ աժան է, այսինքն՝ 5 զրուշ, և
կգտնուի ամեն հայ գրավաճառաց խա-
նութենէն ալ :

ՄՐՄՈՒՆԶՔ ՅԻՍՈՒՍԻ

Գրեաց Ժեռանի Գաբրիէլ Պափանեան

Հայ գրականութեան մէջ իւր բազ-
մավաստակ երկասիրութեամբ և հեղի-
նակութեամբ իրաւամբ պատուեալ ար-
դէն ծանօթ հանդիսացած է Աղգ. բա-
նասիրաց՝ Արթ. Տ. Գաբրիէլ Պատկանեան,
որոյ մէկ ընտիր գործն է Մրմունջ Եւ
գիմառնական հազներգութիւնը, փա-
փուկ ոճով և մաքուր լեզուով շարահիւս-
ուած :

Կը գտնուի Գալաֆեան գրատունը,
Կ. Պօլիս Չաքմաքճըլար եօքուշու : Գինը՝
մէկ քառորդ մէճիտիէ :

ԱՆԻԾԵԱԼՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Ա. Բ. Բ. Ա. Յ.

Թ. Ա. Բ. Գ. Մ. Ա. Ն. Յ.

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

Զ. Մ. Ի. Ռ. Ն. Ի. Ա.

Տպագրութեան Տէրէն

Կը գտնուի Կ. Պօլիս Չաքմաքճըլար
փողոց Գալաֆեան եղբարց գրատունը,
և Զմիւռնիա Տէտէեանց վաճառատունը
ի գին 2 զրուշ :

ԺՕՐԺ ՍԱՆ ՔԼԱՎԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԵԱՆ

1875

Սոյն վիպասանութիւնը որ Եւրոպա-
կան ազգաց մէջ քանիցս անգամ հրա-
տարակուած է, հայ լեզուաւ առաջին
անգամն է որ Գ. Մանրեան էֆէնտի
աշխատասիրութեամբ թարգմանուելով
ի լոյս կընծայուի :

Կը գտնուի Գալաֆեան գրատուն ի
գին 7 զրուշ :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Սեպտեմբեր 26

Քօնսօլիտէ	50-20
Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինը Անդ. լիւր.	
Գրէտի » » Օսմ. »	
Երկաթուղեաց » Քր. »	85
Թրամուէյ Օսմ. վր.	
1865 ի փոխառութիւն Քր.	
1865 ի » »	
1869 ի » »	
1872 ի » »	

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼՈՒԹԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ը տիր
է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան,
ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը
լնլէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշարժու-
րութեանց հետքերը : Սրտի և երիկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կուճուրութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-
տողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
դիրքը կզգենու :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼՈՒԹԻ

Մորթային հիւանդութիւնը և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պալատական յատկու-
թեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին
կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղց-
կեղ (չիրիփէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան.
օգտակար է նաև հարուրի, հազի, սրտի
բարակման, մանաւանդ օգացաւ (եէլ) ըստած
հիւանդութեան : Իւր կաղղուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ազականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ :
Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և
մասնաւորապէս Պահճէ-գափու թաշ խանի կող-
մերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն տըթոր Հըլլօուէ Ի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 535 :

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

- 1.—Փունջը 2ՈՐԵՔՏԱԲԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը
կը հրատարակուի :
- 2.—Տարեկան բաժանորդագիրն է միայն չորս
արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-
քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւա-
ռաց համար :
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի :
- 4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
- 5.—Հատը 40 փաթայ է, և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով :
- 6.—Մանուցման տողը 3 զրուշ է մէկ
անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի
անգամներու համար :
- 7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան,
Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ
թիւ 19 :

ՏԵՐԵՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱԶԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
Բիգա փաշա խան քիւ 3